

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Filozofická fakulta
Katedra rusistiky

prof. PhDr. Natália Korina, CSc.
nkorina@ukf.sk

**Oponentský posudok
na doterajšie vedecké a pedagogické dielo
doc. PaedDr. Zuzany Kováčovej, PhD.**

Doc. PaedDr. Zuzana Kováčová, PhD. sa do povedomia slovenskej lingvistickej verejnosti zapísala najmä výskumom textu z hľadiska komunikačnej kompetencie i lingvodidaktickými štúdiami a najnovšie aj ako bádatelka kognitívno-lingvistickej problematiky vo frazeológii a lingvodidaktike. Doc. Kováčová sa vyníma svojou snahou o neustále zdokonaľovanie vlastnej profesionálnej úrovne: postupne si zvyšuje vedecko-pedagogickú kvalifikáciu, zodpovedne pristupuje k vedeckovýskumnej a pedagogickej práci. V posledných 5 rokoch aktívne publikovala výsledky vlastných výskumov v renomovaných lingvistických vydaniach, medzi ktorými treba osobitne vyzdvihnúť publikácie v karentovaných časopisoch a vedecké monografie, resp. kapitoly vo vedeckých monografiách, vďaka ktorým má v priebehu posledných 5 rokov 5 publikačných výstupov v kategórii A.

V r. 2005 doc. Kováčová absolvovala doktorandské štúdium na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v odbore 81-03-9 Teória a dejiny slovenskej literatúry a po úspešnej obhajobe dizertácie získala akademický titul philosophiae doctor (PhD.). Jej dizertačná práca Umelecký text a komunikačná kompetencia je hlbavou štúdiou do problematiky recepcie a produkcie textu, na ktorú nadväzujú ďalšie monograficky spracované výskumy ako Význam jazykovej analýzy textu pre formovanie komunikačnej kompetencie (Nitra, 2010) a najmä novšia monografia výraznejšieho kognitívno-lingvistického zamerania Kultúrny text ako diskurz: K otázke ontológie percepcie textu pre deti (Nitra, 2017). Skúsenosti nadobudnuté už od čias pôsobenia ako pomocnej vedeckej sily v Kabinete literárnej a umeleckej komunikácie a experimentálnej metodiky zaručili jej metodologickému prístupu to najcennejšie – úsilie na výskumných vzorkách názorne dokumentovať vzťah a vzájomnú podmienenosť teoretických poznatkov s praxou.

V r. 2013 obhájila na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre svoju habilitačnú prácu s názvom *Jazyk a porozumenie v kognitívnej lingvistike* a získala titul docentky v odbore 2.1.27 Slovenský jazyk a literatúra. Sústredila sa v nej na otázku porozumenia v jazyku v intenciách novej kognitívnej paradigmy, najmä z hľadiska uplatnenia metódy identifikácie kognitívnej metafory pri analýze sémantickej štruktúry slova. Uplatnila synergický prístup k bádaniu porozumenia v diskurzívnom prostredí s poukazaním na multiparadigmatickosť kognitívnej lingvistiky a preukázala evolučný základ polysémie v jazyku, čím prispela k rozvoju kognitívnej lingvistiky na Slovensku a priniesla výsledky, ktoré významne ovplyvnili rozvoj odboru. Ponúkaná doc. Kováčovou schéma rekonštrukcie sémantickej štruktúry slova na základe jeho konceptuálnych obsahov a predispozícií umožňuje uchopiť diverzitu sémantiky slova, čo je vynikajúcou metodologickou pomôckou v jazykovej edukácii, napr. vo vyučovaní slovenčiny ako

cudzieho jazyka či v problematike intencného bilingvizmu. Tu sa znova inaugurantka prejavila ako bádatel' so širokým rozhľadom v relevantnej problematike.

Významným prínosom doc. Kováčovej do slovenskej kognitívnej lingvistiky je jej vlastná hypotéza o konceptuálnom charaktere idiomatiky a spôsoboch jej odhalenia, ktorá sa opiera o teóriu konceptuálnej (kognitívnej) metafory G. Lakoffa – M. Johnsona. Túto teóriu vlastnými výskumami značne prehĺbila a rozšírila. Presvedčivo preukázala, že kognitívna metafora odkazuje k prapodstate ľudského vedomia a spôsobov kategorizácie skutočnosti. Ako prvá zo slovenských slovakistov skúmala zrod kognitívnej metafory v spontánnej reči. Výsledky jej výskumov boli prezentované nielen v početných štúdiách doma aj v zahraničí, ale aj vo vedeckej monografii *Jazyk a (po)rozumenie z aspektu kognitívnej lingvistiky* (Nitra, 2015), ktorá je prepracovaním a rozšírením jej habilitačnej práce, a najmä v anglicky písanej štúdií *Revealing the anthropocentric nature of language and the theory of the living word in the interpretation of the concepts vidieť 'see', vedieť 'know' and veriť 'believe' in the Slovak language* publikovanej v r. 2016 v časopise *Topics in Linguistics* indexovanom v databáze SCOPUS (v spoluautorstve s E. Ciprianovou). Nóvu jej prístupu spočíva v odhalení vplyvu hĺbkových etymologických väzieb na formovanie konceptuálnej metafory v živej (spontánnej) reči.

Výsledky bádání Z. Kováčovej si našli široké uplatnenie vo vysokoškolskom edukačnom procese, vrátane školenia doktorandov a ich prípravy na pôsobenie v modernej vede, ku ktorej priblíženiu a hlbšiemu poznaniu výrazne prispela svojou činnosťou doc. Kováčová.

Osobitnú pozornosť si zaslúži celý rad vedeckovýskumných a kultúrno-edukačných projektov, na ktorých sa doc. Kováčová podieľala ako zodpovedná riešiteľka, resp. spoluriešiteľka. Sú to najmä projekt APVV-15-0368 *Prax v centre odborovej didaktiky, odborová didaktika v Centre praktickej prípravy* (2016-2021, prebieha), 3 projekty vedeckej grantovej agentúry VEGA pri MŠ SR a 3 kultúrno-edukačné projekty KEGA (pozri zoznam riešených projektov). Ako spoluriešiteľka participovala aj na medzinárodnom výskumnom projekte Socrates Lingua Promotion of Language Teaching and Learning na Univerzite de Castilla-La Mancha v Španielsku (2006-2009). Osobitne treba vyzdvihnúť riešenie projektov súvisiacich s obsahovou prestavbou školstva, konkrétne vyučovania slovenského jazyka na gymnáziách a stredných školách – vytvorenie projektu učebnice slovenského jazyka pre gymnáziá (Certifikát MŠ SR, 2008) a vydanie vysokoškolskej učebnice *Praktická lexikológia a slohová výchova*, ktorých bola zodpovednou riešiteľkou v rámci grantov KEGA (pozri zoznam riešených projektov).

O rozsiahlych vedeckovýskumných aktivitách svedčí jej spolupráca so zahraničnými odborníkmi z Českej republiky, Maďarska, Srbska, Ruska a Poľska, účasť na viacerých medzinárodných vedeckých konferenciách, vrátane pozvaných referátov na zahraničných vedeckých konferenciách vo Viedni, v Prahe a v Bukurešti (pozri habilitačný spis) a výskumné pobyty na renomovaných zahraničných školách akými sú Univerzita Karlova v Prahe, Ústav českého jazyka a komunikácie (Česká republika) a Univerzita Palackého v Olomouci (Česká republika). Aktivita a bádateľské úsilie doc. Kováčovej sa odráža v jej bohatej publikačnej činnosti (pozri zoznam publikácií). 121 ohlasov na publikačnú činnosť svedčí o tom, že jej práce sú vyhľadávané odbornou verejnosťou na Slovensku a v zahraničí. Výsledky svojich výskumov prezentovala na 13 domácich a 20 zahraničných konferenciách.

O významnej pedagogickej činnosti doc. Kováčovej svedčí zavedenie nových predmetov do učebných osnov Filozofickej fakulty UKF v Nitre, ktorými sú *Psychodidaktika slovenského jazyka*, *Kognitívna lingvistika*, *Bilingvizmus a jeho obraz v jazykovede 21. storočia* a *Teórie a koncepcie vo svetovej a slovenskej lingvistike* (posledný z vymenovaných predmetov sa prednáša aj v treťom stupni vzdelávania v rámci doktorandského študijného programu). Doc. Kováčová sa tiež venuje

vytváraníu študijných materiálov s cieľom zabezpečiť vyučovací proces potrebnou študijnou literatúrou. Je autorkou 2 vysokoškolských učebníc *Praktická lexikológia a slohová výchova* (Nitra, 2010) i *Reč a jazyk v škole: Kapitoly z teórie vyučovania slovenčiny* (Nitra, 2011) a učebných textov *Vybrané kapitoly z kognitívnej lingvistiky* (Nitra, 2017), ktoré sa využívajú vo vyučovacom procese na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Môžu slúžiť aj širšej verejnosti, najmä učiteľom slovenského jazyka na rôznych typoch škôl a záujemcom o samoštúdium. Tieto učebné texty korešpondujú so zavedenými predmetmi doc. Kováčovou.

Pedagogická činnosť doc. Kováčovej sa viaže k Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, kde začala svoje pôsobenie v r. 1987 na Katedre slovenského jazyka a literatúry vtedy na Pedagogickej fakulte, ktorá sa transformovala na VŠPg v Nitre, neskôr UKF v Nitre, a nepretržite tu pôsobí dodnes, aktuálne na Katedre slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Vyučovala *Praktickú skladbu*, *Praktickú lexikológiu* a *Teóriu vyučovania materinského jazyka* pre budúcich učiteľov, neskôr aj *Frazeológiu slovenského jazyka*, *Teóriu komunikácie* a ďalšie (pozri habilitačný spis). Ňou zavedené učebné predmety (pozri vyššie) sa stali prínosom aj pre ďalšie študijné programy, akými sú Editorstvo a prekladateľská prax a Translatológia, pretože sa v nich výrazne prejavuje synergickosť jazyka a kultúry, bez ktorej prekladateľská činnosť nie je možná.

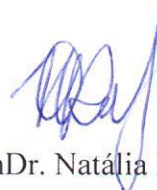
Od r. 2013 doc. Kováčová školí doktorandov na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v študijnom programe 2.1.27 Slovenský jazyk a literatúra, participuje na vypracovaní nových študijných programov fakulty, ktoré sa predkladajú na akreditáciu. V súčasnosti má dvoch úspešne obhájených doktorandov.

Posudzovanie vedeckovýskumnej a pedagogickej činnosti by nebolo úplné bez zmienky o pôsobení doc. Kováčovej ako garantky, resp. spolugarantky v niekoľkých študijných odboroch na FF UKF (pozri habilitačný spis), ako aj v odborových komisiách doktorandského štúdia na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v odboroch Slovenský jazyk a literatúra a Slovanské jazyky a literatúra, ako aj bez zmienky o členstve v redakčnej rade vedeckého časopisu *Slavica Nitriensia*, *Almanachu Nitra* a Literárneho týždenníka aj o aktívnej posudzovateľskej činnosti (vedecké a odborné publikácie, výskumné projekty atď.). Je taktiež členkou Rady Spolku slovenských spisovateľov pre spoluprácu s univerzitami, vysokými a strednými školami.

Záver:

Uvedené skutočnosti svedčia o tom, že doc. PaedDr. Zuzana Kováčová, PhD., je uznávanou odborníčkou vo svojej oblasti, získala si zaslúženú autoritu tak u odbornej filologickej verejnosti, ako aj u študentov. Úspešne sa podieľa na príprave mladej generácie odborníkov – učiteľov slovenčiny a slovenských filológov, školí doktorandov. Výsledky jej vedeckovýskumnej činnosti sú kladne hodnotené nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Môžeme konštatovať, že doc. PaedDr. Zuzana Kováčová, PhD., spĺňa všetky kritériá, ktoré sa požadujú pre zahájenie inauguračného konania v odbore 2.1.27 Slovenský jazyk a literatúra, čoho výsledkom sa môže stať udelenie titulu vysokoškolskej profesorky.

Nitra, 31. augusta 2018

prof. PhDr. Natália Korina, CSc.